

Årets flitigaste politiker var Gudrun Schyman, Feministiskt Initiativ, som medverkade i 27 evenemang. Foto: Mimika Kirgios, FI

Från 198 arrangemang i fjol till 332 seminarier under Almedalsveckan 2014. Den raketartade utvecklingen för området vård och omsorg fortsätter. Utvecklingen landar på en ökning på 68 procent – på bara ett år. Det är en trend som däremot inte märktes i partiledarnas tal. Inget av partierna hade frågor om vård och forskning högst på dagordningen. Neuroförbundet var en av de intresseorganisationer som storsatsade i Almedalen i år. Förbundet sjösatte en ny kampanj med en landsomfattande turné för att belysa bristen på neurologer i Sverige, ett initiativ som uppskattas stort av professionen.

ALMEDALEN 2014 – EN LÅNG RAD AV REKORD:

Antalet seminarier om vård och omsorg ökade med 68 procent – på bara ett år!

Snart sagt allt är större än någonsin – både fler besökare och fler evenemang. Allt är med andra ord precis som vanligt i Almedalen.

Varje betraktelse av politikerveckan i Almedalen innehåller minst ett konstaterande av att alla rekord blivit slagna. Igen. Almedalen blir nämligen alltid bara större och större.

Som det brukar heta är alla här: Politiker på alla upptänkliga nivåer, företagsrepresentanter, organisationsföreträdare, experter, professionella åsiktsleve-

rantörer, mediefolk och PR-konsulter en masse. I år beräknas antalet besökare överstiga 30 000 (rekord!), varav 866 akkrediterade journalister (också rekord). Sannolikt slogs också rekordet för intäkter från andrahandsuthyrning av lägenheter, rum och skrubbar (här saknas officiell statistik). Om så inte är fallet torde detta bero på att man i år hade parkerat en Finlandsfärja i Visby hamn för att lindra det årligen återkommande inkvarteringskaoset. Det faktum att färjan höll sina nöjesetablissemang öppna

hade emellertid ingen nämnvärd inverkan på trängseln på de sedvanliga vattenhålen.

Från tidig morgon till sen eftermiddag kunde besökarna välja och vraka bland hela 3 513 evenemang (rekord!) som anordnats av inte mindre än 1 459 arrangörer (rekord!). Ett annat rekord, av särskilt intresse för denna tidnings läsekrets, är antalet seminarier i kategorin vård/omsorg som i år blev 332. Detta kan jämföras med 198 under 2013 års Almedalsvecka – en ökning med när-

mare 68 procent. Sannolikt ett rekord även detta.

Ämnena i denna kategori är väl spridda men åtminstone två teman sticker ut, dels olika aspekter av forskning, dels ojämlikhet i vården.

Ämnena inom vård/omsorg var väl spridda men åtminstone två teman stack ut, dels olika aspekter av forskning, dels ojämlikhet i vården.

NEUROFÖRBUNDET STORSATSAR

Neuroförbundet, som arbetar för att främja kunskap om neurologiska sjukdomar och är en kraft i opinionsbildning kring dessa frågor, passade på att lansera en ny kampanj som genomförs i samarbete med Parkinsonförbundet. Kampanjen kallas BrainBus, och som man kanske kan ana av namnet är en buss involverad. Idén är att med denna buss resa land och rike kring med en utställning om hjärnan och dess sjukdomar, närmare bestämt ALS, MS, Parkinson och stroke. Premiären ägde alltså rum i Almedalen och när turnén avslutas i höst kommer 33 svenska orter att ha fått besök. Ett viktigt syfte med turnén är att belysa bristen på neurologer i Sverige, ett initiativ som uppskattas av ledande specialister:

– Neuroförbundet lyfter fram ett problem som vi inom professionen uppfattar som oerhört viktigt för att kunna förbättra vården för neurologiskt sjuka och vi hoppas att initiativet ska få gensvar på politisk nivå, säger professor Fredrik Piehl, ordförande för Svenska MS-Sällskapet.

De som besöker BrainBus erbjuds också att testa hjälpmedel som är viktiga för personer med neurologiska funk-

tionsnedsättningar. Målsättningen är att nå 50 000 fysiska besökare och ytterligare många fler genom kampanjens digitala plattform och sociala medier.

Även seminarierna bjöd på diskussion om frågor som rör neurologi. På läkemedelsföretaget Boehringer Ingelheims seminarium, med titeln ”Har vi hjärnkoll på akut stroke? Varje minut är viktig!” avhandlades SKL:s nyligen avslutade AKUT-kampanj. Dels diskuterades frågan om vad kampanjen har inneburit för patienterna, dels huruvida ytterligare satsningar på akut stroke är hälsoekonomiskt lönsamt.

Utöver sjukvårdspolitikerna från storstadsregionerna medverkade bland andra professor **Lars Rosengren**, Sahlgrenska universitetssjukhuset, och **Jesper Petersson**, klinikchef vid Neurologiska kliniken på Skånes universitetssjukhus.

Reumatikerförbundet och Svensk Reumatologisk Förening anordnade ett seminarium som handlade om nationella riktlinjer för rörelseorganens sjukdomar. Här diskuterades en panel bestående av representanter från politik, profession och patienter bland annat frågan om i vilken utsträckning de riktlinjer som Socialstyrelsen presenterade 2012 verkligen efterlevs ute på klinikerna.

Också Läkemedelsindustriföreningen höll ett seminarium på temat neurologi, i det här fallet med fokus på MS. Ovan nämnde Jesper Petersson, Skånes universitetssjukhus, slog fast att MS i successivt ökande utsträckning kan betraktas som ett kroniskt tillstånd som faktiskt låter sig kontrolleras. Men samtidigt som modern behandling gör det möjligt för MS-patienter att leva relativt normala liv, är det långt ifrån alla som får ta del av de medicinska framstegen. Roger Molin, som är utsedd till regeringens samordnare för satsningen på kroniker, gjorde gällande att flera åtgärder nu vidtas i syfte att göra de nationella riktlinjerna från Socialstyrelsen mer tillgängliga för patienter samtidigt som de ska bli mer användbara för sjukvården.

En annan diagnos som seglat upp på den politiska agendan är narkolepsi. Under Almedalsveckan höll Narkolepsiföreningen dagligen en mötesplats öppen för diskussion om konsekvenserna av massvaccinationen mot svininfluensa.

Utöver mötesplatsen höll föreningen även ett seminarium om vilket ansvar samhället bör ta för beslut som visar sig få följd av detta slag. I paneldebatten deltog bland annat **Britta Lundgren**, professor i etnologi vid Umeå universitet.

PEAK ALMEDALEN?

Hur länge kan detta fortsätta? När när vi det som emellanåt benämns Peak Almedalen? Almedalsräven **Magnus Ljungkvist**, som en gång var med och grundade såväl Almedalsbloggen som nättidningen Makthavare.se, sade i en intervju redan 1998 att ”nu kan Almedalsveckan inte bli större”. Vid denna tidpunkt var antalet seminarier inte ens 20 och antalet besökare räknades i hundratal. Magnus Ljungkvists iakttagelse citeras alltjämt och jämförs inte sällan med **Ines Uusmans** beryktade uttalande om internet som en övergående fluga, men då har man – avsiktligt eller omedvetet – utelämnat fortsättningen, nämligen: ”För då hinner journalisterna inte gå på seminarierna.”

Med det tillägget får man nog säga att han har blivit sannspådd, för numera är det ytterst ovanligt att seminarier bevisas av andra än de närmast inblandade. Medierna har förvisso inte övergivit Almedalen, långt därifrån, men numera är de snarare på plats för att visa upp sig än för att bevaka och återrapportera om vad andra säger och gör. Undantaget är riksdagspartierna vilkas utspel fortfarande blir omskrivna och analyserade.

Därmed inte sagt att Almedalen skulle ha spelat ut sin roll för aktörer utanför den direkt politiska sfären. Den här veckan är alltjämt unik både i så måtto att den erbjuder möjlighet att knyta kontakter, om det så gäller att bevaka sina konkurrenter eller att umgås med nyckelpersoner och beslutsfattare under avslappnade former, och för att skapa sig en uppfattning om vilka frågeställningar som ligger i tiden.

Den som kommer till Almedalen med förhoppningen om att just deras utspel, seminarium eller vad det nu må vara ska generera publicitet blir i de allra flesta fall besviken. Konkurrensen om spaltutrymme är sannolikt aldrig så mördande som under Almedalsveckan, men när det gäller att liera sig med strategiskt valda makthavare – kontakter

Med 5 500 åhörare var Stefan Löfven (S) den partiledare som drog störst publik under veckan. Bland mycket annat tog Stefan Löfven upp kötiderna i cancervården. "Alla cancerpatienter i alla landsting ska säkras vård så fort som möjligt, och aldrig senare än inom fyra veckor. Och vård ska aldrig ges efter plånbok, utan efter behov. Vem du än är, var du än är, ska ditt lika värde och rätt respekteras", sade han.
Foto: Marcus Johnsson, Leanderfotograf

som kan vara oerhört värdefulla under årets resterande veckor – är den här veckan svårslagen. Således kan det informella frotterandet – lunchandet, minglandet och så vidare – vara minst lika viktigt som evenemangen i Almedals-kalendarier. Samtidigt ska man komma ihåg att evenemangen är ut-

märkta förevändningar för att knyta kontakt med nyckelpersoner.

JÄMLIK VÅRD OCH DYRA LÄKEMEDEL

Många hade kommit till Almedalen i år för att diskutera jämlikhet i vården, eller snarare bristen därpå – ojämlikhet mellan könen, mellan geografiska områden

Många hade kommit till Almedalen i år för att diskutera jämlikhet i vården, eller snarare bristen därpå ojämlikhet mellan könen, mellan geografiska områden och socioekonomiska grupper för att nämna ett par exempel.

och socioekonomiska grupper för att nämna ett par exempel.

Kristdemokraterna ägnade ett seminarium åt svårigheterna med att ge jämlik vård i hela landet när det genomsnittliga landstinget varken har ekonomi eller befolkning nog att på sikt klara de allt högre kraven. Landstinget i Gävleborg presenterade en utredning på samma tema där man konstaterar att vårdvalssystem inom den specialiserade vården är något som möjligen kan vara bra i storstadsregionerna, men som sannolikt kommer att slå hårt mot glesbygdslänen.

Den av socialminister Göran Hägglund föreslagna lösningen på problemet, att helt enkelt förstatliga den högspecialiserade vården, tycktes inte ha något brett stöd bland de övriga partierna. Det framkom under Cancerdagen som anordnades av Cancerfonden och Regionala cancercentrum i samverkan. Där diskuterades behovet av statlig styrning av en panel bestående av sjukvårdspolitikere av olika kulör. Bland annat Socialdemokraterna, representerade av **Lena Hallengren**, skulle gärna se att staten tog ett större ansvar, till exempel genom att Socialstyrelsens riktlinjer görs mer tvingande. Men att riva upp den befintliga landstingsstrukturen är inte lös-

Göran Hägglund, Kristdemokraterna, menade att uppdelningen på 21 landsting är ett hinder för en jämlik vård av högsta kvalitet. "Ny teknik måste snabbare komma patienterna till del, nya behandlingsmetoder och nya läkemedel."
Foto: Marcus Johnsson, Leanderfotograf

Johan Richter, professor i hematologi vid Lunds universitet, var huvudtalare vid seminariet "Från en säker död till bot – hur tar vi ta tillvara vinsterna i cancerforskningen?"
Foto: Daniel Stiller, Bildbyrå

Den kliniska forskningen är fortsatt ett sorgebarn, något som avhandlades under flera seminarier i Almedalen.

ningen, vare sig man talar med Moderaternas **Filippa Reinfeldt** eller Vänsterpartiets **Håkan Jörnehed**.

Kommissionen för jämlik vård och Myndigheten för Vårdanalys presenterade en rapport om hur omotiverade skillnader i vården kan identifieras.

Överlägset mest aktiva på temat jämlik vård var emellertid Föreningen JAG – Jämlikhet, Assistans & Gemenskap, som ägnade snart sagt hela sin vecka i Almedalen åt denna fråga.

Problemet med att inte alla patienter får tillgång till de bästa behandlingarna är återkommande inom flera terapiom-

råden. Något som inte sällan kopplades till den kliniska forskningen, ett sorgebarn som var föremål för flera seminarier i Almedalen. Vid ett seminarium som läkemedelsföretaget Sanofi arrangerade sade **Jonas Bergh**, professor i onkologi vid Karolinska Institutet, att Sverige går emot en internationell trend av påtagligt ökad klinisk forskningsaktivitet samtidigt som vi ligger efter i fråga om användningen av nya läkemedel.

– Svenskarna tror att de får nya moderna mediciner, men så är det inte, sade Jonas Bergh. Och verksamhetscheferna prioriterar att hålla budgeten framför att investera för framtiden.

POLITISKA UTSPEL – MEN INTE MYCKET OM VÅRD ELLER FORSKNING

Årets partiledartal var påtagligt ideologiskt präglade. Det var de breda penselstruken som dominerade och ofta ställdes svart mot vitt: Den egna sidans förträfflighet kontrasterades mot skräckvisioner av vad som väntar om motståndarsidan vinner valet. Inga överraskningar så långt alltså. Måttligt förvånande var också att partiledarna kryddade sina tal med mer eller mindre substantiella vallöften – vad annat hade

varit att vänta, när det är supervalår och allt? Men varken vård- eller forskningsfrågor stod överst på listan hos partiledarna. I den mån frågorna överhuvudtaget nämnades exemplifierade partiledarna oftast med cancer, men resonemangen torde vara relevanta även när det gäller neurologi.

Först ut var **Stefan Löfven** (S) som med 5 500 åhörare också vann slaget om störst publik under veckan. Bland mycket annat tog Stefan Löfven upp kötiderna i cancervården:

– Alla cancerpatienter i alla landsting ska säkras vård så fort som möjligt, och aldrig senare än inom fyra veckor. Och vård ska aldrig ges efter plånbok, utan efter behov. Vem du än är, var du än är, ska ditt lika värde och rätt respekteras, sade han.

Därmed kan man säga att Stefan Löfven är en av de två partiledare vars tal bäst återspeglade trenden inom årets vårdseminarier som ofta handlade om olika former av ojämlikheter i vården.

Den andre partiledaren är Kristdemokraternas **Göran Hägglund**, tillika socialminister. Som brukligt blandade denne sina karaktäristiska vitsar med betydligt allvarligare historier. Han berättade om cancersjuka Marianne som den svenska vården inte förmådde rädda, möjligen beroende på att specialistsjukvårdens kvalitet inte kan garanteras i ett flertal landsting och regioner:

– Min slutsats är att staten bör ha och ta ett större ansvar – för att vi ska klara av att ge varje patient i hela landet en god vård på lika villkor, sade han.

Inte bara för att koncentrera kunskap och resurser, utan också för att "ny teknik måste snabbare komma patienterna till del, nya behandlingsmetoder och nya läkemedel".

I sitt tal sade Göran Hägglund också att "i dag kan vi bota cancerformer som tidigare hade lett till en säker död. Sverige ligger i framkant och det ska vi vara stolta över." I och med detta tangerade han en fråga som berördes vid flera seminarier, kanske allra tydligast det som Novartis arrangerade under rubriken "Från en säker död till bot – hur tar vi ta tillvara vinsterna i cancerforskningen?" Vid detta seminarium talade bland andra hematologiprofessorn **Johan Richter** om hur patienter med kronisk myeloid leukemi, en blodcancer som

för bara något decennium sedan hade hög dödlighet, tack vare framgångsrik forskning i dag kan leva i stort sett normala liv. Sjukdomen betraktas som obotlig och fram till nyligen har man trott att den kräver livslång behandling. Men nu, berättade Johan Richter, pågår flera så kallade stoppstudier där man undersöker om framgångsrikt behandlade KML-patienter kan avsluta sin behandling och ändå förbli friska.

Varken vård- eller forskningsfrågor stod överst på listan hos partiledarna.

ÖZZ NÜJEN STAL SHOWEN FÖR SD

Sverigedemokraternas partiledare **Jimmie Åkesson** fick konkurrens av komikern **Özz Nujen** som lockade närmare 6 000 personer till Gutavallen med sin gratisföreställning av showen "Statsminister Özz Nujen". Detta exakt samtidigt som Jimmie Åkesson beträdde Almedalens scen. Jimmie Åkesson tog inte upp vårdfrågan i sitt tal och berörde inte heller ämnet forskning.

Miljöpartiets språkrör **Åsa Romson** uppehöll sig, vid sidan av miljö- och klimatfrågor, mycket kring jämställdhet. Hon talade om ungas ohälsa och vikten av att satsa mer på framförallt unga tjejer och hbtq-personer.

Statsminister **Fredrik Reinfeldt** topade sitt tal med ett utspel om att bygga 150 000 nya bostäder fram till 2035, däribland 20 000 nya studentbostäder. Därutöver gjorde han hårda markeringar mot främlingsfientliga strömningar i samhället. Vård och omsorg berördes emellertid inte alls, annat än i generella välfärdsordalag, och inte heller forskning, annat än i generella tillväxtordalag.

Fredrik Reinfeldts tal var veckans näst mest välbesökta med 4 200 åhörare.

Vänsterpartiets **Jonas Sjöstedt** riktade huvudsakligen in sig mot vinster i välfärden och talade sig varm för en välfärd utan riskkapitalister – gärna entre-

prenörer, men inte sådana som i första hand motiveras av vinst.

Folkpartiledaren **Jan Björklund** fokuserade i stora stycken på jämställdhet, eller feminism utan socialism som det heter i FP-kretsar, och tog i detta sammanhang bland annat upp bristen på specialistsjuksköterskor och kvinnors begränsade möjligheter att göra karriär inom vårddyrket. Värt att notera är att Jan Björklund, som ju också är forskningsminister, inte nämnde ordet forskning vid ett enda tillfälle.

C-FOKUS PÅ ANTIBIOTIKARESISTENS

Centerpartiets **Annie Lööf** berörde den ökade antibiotikaanvändningen inom djurproduktionen och hur den leder till antibiotikaresistens hos människor, något som WHO nu rankar som ett av de tre största hoten mot människors hälsa. Annie Lööf argumenterade för tillsättandet av en global kriskommission för att utreda konsekvenserna av ansvarslös antibiotikaanvändning.

– Vi behöver veta den verkliga prislappen på antibiotikaanvändning, sade hon.

Frågan om resistent bakterier avhandlades också vid några seminarier i Almedalen, däribland ett som anordnades av Svenska Djurhälsovården och Vi Konsumenter samt Biogaias och GSK:s seminarier där bland andra professor **Otto Cars** från ReAct – Action on Antibiotic Resistance, medverkade.

Ytterligare ett namn måste nämnas i detta sammanhang, även om partiet hon representerar inte har mandat i riksdagen – i alla fall inte i skrivande stund – nämligen **Gudrun Schyman**, Feministiskt Initiativ. För ett par år sedan eldade hon upp 100 000 kronor i en klotgrill för att uppmärksamma löneskillnader mellan könen, men i år förhöll hon sig mindre spektakulär. Likväl var hon en av dem som syntes och hördes allra mest under 2014 års Almedalsvecka: Hela 27 arrangemang hann hon delta i, vilket kan jämföras med Göran Hägglund – den flitigaste av riksdagspartiernas ledare – som medverkade i sex.

INTRASSEORGANISATIONER AKTIVA I ALMEDALEN

I likhet med tidigare år kvalificerade sig ett par utspel på vårdområdet till så kallade snackisar – både på plats i Almedalen och i sociala medier. Bland an-

nat utlöste en opublicerad debattartikel skriven av **Julia Mjörnstedt**, generalsekreterare för Ung Cancer, en smärre viral orkan. Artikelns problematisering av alkoholkulturen i Almedalen och belyste sambandet mellan cancer och alkohol. Då Julia Mjörnstedt ville få artikeln publicerad avfärdade en av de stora kvällstidningarna henne med orden "Ingen vill läsa om så'n skit. Hela grejen med Almedalsveckan är att dricka alkohol". Inlägget publicerades i stället på Ung Cancers blogg vilket resulterade i intensiva diskussioner i sociala medier.

En annan snackis var Vårdföretagarnas kampanj "Almedalsblöjan", där branschorganisationen bemötte missförstånden kring blöjvägningen i samband med Caremaskandalen med en kunskapskampanj om inkontinensskydd samtidigt som de påminde om att vägningen sker i enlighet med Socialstyrelsens riktlinjer.

Som vanligt var många patientorganisationer på plats för att göra sina röster hörda. Hörselskadades Riksförbund erbjöd hörseltester på plats och krävde att valrörelsen skulle bli mer tillgänglig för personer med nedsatt hörsel, bland annat genom textade valfilmer och obligatorisk hörseltolk vid större politiska arrangemang.

Neuroförbundet koncentrerade sina aktiviteter kring kravet på ett ökat antal neurologer i Sverige. Utöver dessa sågs bland annat **Elizabeth Bergsten Nordström**, ordförande för Bröstcancerföreningarnas Riksorganisation och **Anne Carlsson**, ordförande för Reumatikerförbundet, delta i värdebatten med fokus på patientens rättigheter.

PETER LUNDSTRÖM
seniorkonsult och medicinsk skribent, Narva

SAGA ROSÉN
kommunikationskonsult, Public Affairs, Narva